

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ ARAŞTIRMA YAZILARI

Editör
Esra BURCU

Ankara
2023

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ ARAŞTIRMA YAZILARI

Editör: Esra BURCU

Yayınevi Editörü: Fatma Gedikođlu

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2023 Temmuz, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-91-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Bu kitapta yer alan metinlerin tüm sorumluluđu yazarlara aittir.

ENGELLİLİK
SOSYOLOJİSİ
ARAŞTIRMA YAZILARI

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
ÖNSÖZ	11

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ NE SÖYLER? NEYİ TARTIŞIR?: ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİNİN GELİŞİMSEL SÜRECİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME.....	21
Esra BURCU	

ENGELLİLİK VE KADIN

ENGELLİLİK VE KADIN KESİŞİMSELLİĞİNDE ENGELLİ KADINI ANLAMAK.....	65
Müge ALTINTAŞ	

ENGELLİLİK VE YENİ TOPLUMSAL HAREKETLER

YENİ TOPLUMSAL HAREKET OLARAK TÜRKİYE’DE ENGELLİ HAKLARI HAREKETİ	113
Begüm ARDAHANLIOĞLU	

ENGELLİLİK VE YENİ MEDYA

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ BAKIŞ AÇISIYLA ENGELLİLİK VE YENİ MEDYA	159
Hasan Ozan ATİKASLAN	

ENGELLİLİK VE AİLE

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ BAKIŞ AÇISIYLA ENGELLİLİK VE AİLE.....	201
Aslıhan AYKARA	

ENGELLİLİK VE KÜLTÜR

ENGELLİLİK VE KÜLTÜR İLİŞKİSİNE SOSYOLOJİK BİR BAKIŞ	241
Ayşegül DEMİR	

ENGELLİLİK VE ETNİSİTE

ENGELLİLİK VE ETNİSİTE İLİŞKİSİNİ ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ ÜZERİNDEN OKUMAK.....	277
Perihan DEMİR	

ENGELLİLİK VE GENÇLİK

ENGELLİ GENÇ OLMANIN SOSYO-KÜLTÜREL İNŞASININ DAMGALANMA ÜZERİNDEN ANALİZİ	325
Hülya EKER	

ENGELLİLİK VE DİJİTAL EŞİTSİZLİK

ENGELLİLİK VE DİJİTAL EŞİTSİZLİĞİ ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRMEK.....	365
Ahsen Nisa ODABAŞOĞLU	

ENGELLİLİK VE KIRSAL YAŞAM

BİR GÖRÜNÜRLÜK SORUNU OLARAK KIRSAL ALANDA YAŞAYAN ENGELLİ BİREYLER.....	401
Gamze SU	

ENGELLİLİK VE KENT

KENTSEL YAŞAMDA ENGELLİLİĞİN İNŞASI:BEDENSEL ENGELLİ BİREYLERİN BAKIŞ AÇISINDAN KENTSEL YAŞAMDA ENGELLİLİK.....	439
Levent TAŞ	
Editör Hakkında	487
Yazarlar Hakkında	489

SUNUŞ

Sosyoloji 18. yüzyılın ikinci yarısında Auguste Comte'la birlikte bilimler ailesinde yer aldığı anda sosyolojiden beklenen, toplumsal sorunları pozitivist bir yöntemle incelemek ve çözümler sunmaktı. Bu temel beklenti yüzyıllardan bu yana süregelirken sosyoloji yeni gelişmelerle varlığını sürdürdü ve sürdürmektedir. Ayrıca sosyoloji zamanla toplumsal değişmelere bağılı olarak toplumsal olaylara, olgulara ve süreçlere ilişkin açıklama yelpazesini genişleterek çeşitli alt alanlarda uzmanlık bilgileri sunmaktadır. Günümüzde sosyoloji gerek kendi disiplininde ürettiğı bilgilerle toplumsal olana açıklamalar getirmekte gerekse benimseyişleri ve ürettiğı bilgiler üzerinden farklı disiplinlere yol gösterebilmektedir. Bu noktada engelli bireylerin bir sosyal varlık olarak sosyal ilişki ağı içindeki konumlarını açıklamada ve anlamada diğler taraftan sorunların tespiti ve çözümlerin üretilmesinde sosyoloji ve bir alt alanı olarak *engellilik sosyolojisi* önemli bir işleve sahiptir.

Engellilik sosyolojisi uzun yıllardan bu yana kavramsal, kuramsal ve yöntemsel tartışmalarıyla engellilik konusuna ilişkin önemli bilgiler ve bakış açıları sunmaktadır. Engellilik sosyolojisinin tarihsel kökleri Batı sosyolojisinde özellikle İngiltere ve Amerika'ya uzanırken Türkiye'de engellilik sosyolojisi 1990'lı yılların sonuna dayanmaktadır. Engellilik sosyolojisinin gelişiminde tıbbi bakışın ve bu bağlamda tıbbi sosyolojinin katkısı ve bu katkıya getirilen eleştirilerle birlikte üretilen yeni görüşler engellilik sosyolojisinin bugün benimsediğı dört ana noktayı dikkat çeker hale getirmiştir. Bunlar; 'engelliliğın bir gerçeklik olarak kabul edilmesi ve engel durumunun nötrleştirilmesi', 'sosyal sisteme / sosyal organizasyona eleştirel bakış', 'kapsayıcı sosyal sistemin önemi' ve 'hak temelli bakışın hakim olduğı sosyal adalet' olarak sıralanabilir.

Engellik sosyolojisi engelli bireyi sosyal düzen içinde eşitsizlikler ve sosyal baskı ile mücadele temelinde ele alır. Engellilik sosyolojisi bireyin engel durumunu yadsımadan sosyal sorunları ile ilgilenir. En-

gellilik sosyolojisi engelli bireyleri toplumsal anlamda eşit konuma getirecek ve engel durumu üzerinden ötekileştirici zihniyetle başedebilecek mücadele gücünü bilimsel olarak sunar. Engellilik sosyolojisinin bu hedefleri üzerinden geliştirdiği kavramlar ve kuramlar, kendine engelliliği konu edinen farklı disiplinlerin yaptığı çalışmalarda da kullanılmaktadır. Günümüzde sosyologların dışında diğer bilim uzmanları engellilik ile ilgili açıklamalarında engellilik sosyolojisinden faydalanmaktadır.

Bu çerçevede elinizdeki kitap öncelikle hala Türkiye’de geliştirilmesine ihtiyaç duyulan engellilik sosyolojisi alanına katkı sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda bu kitap çalışmasında engellilik sosyolojisi kapsamındaki bazı konular (kadın, aile, yeni medya, yeni toplumsal hareketler, kültür, kırsal yaşam, kent, dijital eşitsizlik, gençlik, etnisite) kuramsal olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu kitapta engellilik ve seçilen konular arasındaki ilişkiselliği yansıtan kuramsal açıklamalar doğrudan belirtilen konuda Türkiye’de araştırmaya yapan yazarlarca kaleme alınmış ve bu araştırmacıların bizzat kendilerinin gerçekleştirdikleri araştırma örnekleri üzerinden sosyolojik görünüm okuyuculara aktarılmıştır. Böylece kitabın ana hedefi kapsamında engellilik konusu ve belirtilen alanlar arasındaki kuramsal ilgi yazarların Türkiye üzerine daha önce yapmış oldukları araştırmalarına atıfta bulunularak tartışılmıştır. Bu çerçevede kitabın içeriğindeki konular okurlara hem sosyologlarca hem de farklı disiplinlerin uzmanlarıncı (iletişim bilimci, sosyal hizmet uzmanı) engellilik sosyolojisinin bakış açısı kullanılarak ve faydalanılarak yapılan araştırma örnekleriyle verilmiştir.

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı gibi bu kitabın üç ana hedefi bulunmaktadır. Bunlardan *birincisi*, engellilik sosyolojisi alanına katkı sunarken engellilik ile bazı alanların kesişimselliğini kavramsal ve kuramsal olarak açıklamaktır. *İkincisi*, engellilik sosyolojisinin tarihsel gelişimi hakkında fikir verirken engellilik ve diğer konular arasındaki ilgiyi yansıtmaktır. Belirtilen ikinci hedef kapsamında Türkiye’de gerçekleştirilmiş araştırma örnekleri üzerinden ‘engellilik ve kadın’, ‘engellilik ve yeni medya’, ‘engellilik ve yeni toplumsal hareketler’, ‘engellilik ve aile’, ‘engellilik ve kültür’, ‘engellilik ve etnisite’, ‘engellilik ve gençlik’, ‘engellilik ve dijital eşitsizlik’, ‘engellilik ve kırsal yaşam’ ve

'engellilik ve kent' konularındaki kesişimsellikleri vurgulamak önemsenmiştir. Bu çerçevede engellilik ve diğer konularla ilgili olarak sunulan kuramsal bilgiler ele alınan konuyla ilgili bir araştırmanın seçilmiş bulguları üzerinden somutlaştırılmıştır. *Üçüncüsü* ise, engellilik sosyolojisi bilgilerinin hem üreticisi olan sosyologlarca kullanılarak araştırmalar yapılabileceğini hem de engellilik sosyolojisinin kavramsal, kuramsal ve yöntemsel bilgilerinin farklı disiplinlerce de rehber alındığını göstermektedir. Bu hedef çerçevesinde kitapta iletişim ve sosyal hizmet alanında engellilik sosyolojisinin benimsendiği iki bölüme yer verilmiştir.

Belirtilen hedeflerle şekillenen bu kitap alana ilgi duyan herkes için destekleyici bilgiler sunmaktadır. Kitabın, editörünce benimsenen '*bilgi ile farkındalığın artırılması*' hedefi doğrultusunda, kitabın yazarlarının büyük gayreti ile okuyuculara 'engellilik sosyolojisinin kritize eden, hak temelli yaşamı benimseyen, sosyal sisteme / sosyal organizasyona odaklanan, bedeni nesneleştirmeyen ve engelli olmayı tıpkı insanların saç, göz rengi ya da boy uzunluğu gibi nötr bir özellik olarak benimseyen' hakim görüşünün aktarılmasında aracı olması umut edilmektedir.

Son olarak kitaba emeği geçen tüm bölüm yazarlarına Türkiye için yeni sayılabilecek bir alan olan *engellilik sosyolojisine* ilgilerinden ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Prof. Dr. Esra BURCU

Editör

ÖNSÖZ

*Teknik olarak bal arısının uçamaması
gerekir ama arı bunu bilmez, o yalnız-
ca uçar*

Mary Kay Ash

Engellilik sosyolojisi alanında bilgi üretimine katkıda bulunacak kuramsal değerlendirme ve tartışmalar ve özgün araştırma bulguları bu alanın Türkiye'deki gelişimi açısından kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda engellilik sosyolojisinin benimsediği sosyal model, tıbbın hegemonik bakışından uzaklaşarak engelliliğin ve toplumsal çerçevesinin sosyal olarak inşa edildiğini savunur. Kuşkusuz bu alanda medikal modelden sosyal modele doğru gidiş hızlı ve kolay olmamıştır.

Engellilik sosyolojisinin temel eksenine eşitsizliği yerleştirdiği söylenebilir. Toplumsal eşitsizlikler, gerek yasalar gerekse fırsatlar karşısında bireyin kendine has bazı özelliklerine (cinsiyet, yaş, etnik köken, engel durumu, cinsel yönelim gibi) bağlı olarak eşitsiz konumda olma ya da o konuma itilme durumudur (Burcu Sağlam, 2022). Toplumsal eşitsizliklerin engelli bireylerin sosyal sistem içinde yalnızlaşmasına diğer bir deyişle izole edilmesine, dışlanmasına yol açtığı ve özellikle toplumdaki 'öteki' algısının da bu eşitsizliği süreklileştirdiği bir gerçektir (Burcu Sağlam ve Eker, 2020, s.105). Söz konusu eşitsizlik odağı ise iki temel boyut üzerinden biçimlenir: Bunlardan *ilki*, genel toplumsal düzen içerisinde engelli bireylerin maruz kaldığı eşitsizlikler, *ikincisi* de özgül bir sosyal düzende engelli bireylerin kendi aralarında yaşadıkları eşitsizliklerdir. Öte yandan engellilik sosyolojisi kurumsal yapıların ürettiği dışlama ve dahil etme pratikleri aracılığıyla sosyal bir kategori olarak engelliliğin nasıl inşa edildiğini anlamak için vaziyet alır. Bu anlamda interdisipliner çalışmalara katkısı da önemlidir.

Engelliliğin sosyal modeli, bireyin engeline ilişkin tıbbi durumunun ötesinde toplumda engelli olmaya ilişkin tutum, tavır ve yapılar odaklanır. Bu modelin en ayırt edici yanı yurttaşlık hakları temelli bir

yaklaşım ile hareket etmesidir. Yurttaşlık şemsiye bir kavram olarak düşünülürken, savunulan temel ilke, engelli bireylerin de tüm diğer bireyler gibi eşit haklara sahip olmaları ve kamu yaşamında hiç bir türden ayrımcılığa uğramamaları gerekliliğidir. Söz konusu ilke, düşünce ve niyet temelinde yaygın biçimde benimsenmekle birlikte yine yaygın biçimde günlük yaşam etkileşimleri çerçevesinde engelli yurttaşlar farklı biçimde ve farklı boyutlarda pek çok ayrımcı uygulamaya maruz kalmakta, bağımsız yaşama alanları daralmaktadır. Bu noktada toplumda yerleşik tabakalaşma sistemi de önemli bir rol oynamaktadır. Toplum üyelerini sahip oldukları farklılıklara anlam yükleyerek bir hiyerarşi içinde değerlendirmek en basit biçimde tabakalaşma olgusunun özünü bize gösterir. Bireyler arası farklılıklar doğaldır ve her toplumsal ortamda görülür ancak bu farklılıklara anlam yüklediğimizde ve bu doğrultuda kimi bireyleri hiyerarşik sıralamanın altlarına doğru konumlandırdığımızda, en basit haliyle ayrımcılık ve ötekileştirme ortaya çıkmaktadır. Hak temelli yaklaşım ise sosyolojik açıdan bu ayrımcılıkla mücadele amacı taşır.

Bu çerçevede gözlemlenen en dikkat çekici noktalardan biri, engelli olmanın bireye ait, onun problemi ve başa çıkması gereken bir durum olarak değerlendirilmesidir. Bu bakışta birey engeliyle baş başadır, toplumda sürdürülen en basit etkileşimsel çerçeveden en karmaşık yapısal ilişkiler ağına uzanan bir yaşam akışı süresince 'engeline rağmen' ayakta kalmaya çabalayan bir bireydir. Engelli bireylerin, *normal* bireylerden farklı olduğu düşünülür; engeli olduğu için özel bakıma gereksinimi vardır ve bu çerçevede ön plana çıkan duyguların merhamet, acıma, yardım, destek, ilgi, şefkat ve hayırseverliğin bir karışımı olduğu gözlemlenir.

Bu duygular ve engeli olan bireye ilişkin tavır ve tutumlar esasen sosyo-kültürel bağlamda geçerli kılınan 'tamlik ve sağlamlık' normu çerçevesinde biçimlenir. Yine bu norm çerçevesinde engeli olanlar kendine yetme ve bağımsız yaşama olanağından farklı derece ve biçimlerde yoksun kabul edilir. Kimi zaman bedene ilişkin, kimi zaman duyuşsal, zihinsel ya da genel sağlık bağlamında bu tamlik ve sağlamlık ideali ulaşamayan bireyler kuşkusuz her zaman kötü niyetle olmasa bile ötekileştirilir. Bu anlamda, engelli bireylerin süregiden toplumsal yaşama uyum sağlama çabalarına destek olmak ve onlara yardım etmek idealleştirilerek sosyo-kültürel bir değer olarak karşımıza çıkar. Diğer

bir deyişle engeli gerekçesiyle *dışarıda* bırakılan bu bireylerin toplumsal düzene *uyarlanmaları* gerektiği ve bu çabanın da değerli olduğu ve toplumsal çerçevede her türlü desteği hak ettiği düşünülür. Burada dikkat odağının toplumda değil, engelli bireyde olduğu çok açıktır ve yaygın sosyal etkileşim örüntülerinde bu durum yadigarılmaz. Sosyolojik analiz ve yaklaşım tam da bu noktada devreye girerek söz konusu dikkat odağını değiştirir ve odağı -gerekirse yeniden ve yeniden- toplumsal düzene ve organizasyona yönlendirir. Burcu (2020) da artık engelli olmayanların engelli bireyler adına bir şeyleri düzenlemesi ve uygulamalar yapması yönündeki bütünleştirici yaklaşımın yerini engelli bireylerin doğrudan dahil oldukları, fikirlerini, taleplerini, ihtiyaçlarını, sorunlarını, memnuniyetsizliklerini konuştukları ve değişiminde yer aldıkları bir kapsayıcı sistem yaklaşımına bıraktığını vurgulayarak bir anlamda engelli bireylerin düzene uyarlanmaları anlayışından ziyade düzenin bu farklılıklar uyarınca kurulması gerektiğinin altını çizmektedir.

Bu noktada sosyolojik açıdan aydınlanma, endüstrileşme, ve modernitenin 'tamlik ve sağlamlık' anlayışı çerçevesinde kendine kalıcı bir yer edinen 'normal' anlayışına değinmekte fayda vardır. Hacking'e (2005) göre 'normal' bir ikilinin yarısıdır; karşıtı 'patolojik' olandır ve kısa bir süre için alanı esasen tıp olmasına karşın daha sonra hemen *her şeyin alanına* girmiştir. Bu anlamda 'normallik'ten bir ideoloji olarak söz etmek mümkündür çünkü bu kavram insanoğlu hakkında 'nesnel' olmanın bir yolunu yaratmıştır. Kulağımıza 'normal' olanın aynı zamanda doğru da olduğunu fısıldar ve olguyu bir değer haline getirir. Öyle ki 19. yüzyılın damgasını taşıyan *normal*, sosyal yaşamın tüm alanlarını kaplayan bir değer haline gelir; normal *ortalama* olandır ve olan ile olması gereken arasındaki uzaklığı kapatmak için o gün bu gündür kullanılmaktadır. İdeolojik bağlamda endüstrileşen modern dünya standartlaşma gerektirmektedir. Young (1999) da modern toplumda 'öteki'nin dışarıdan bir düşman olmadığını vurgular. Ancak, acilen düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve aramıza katılması gereken biridir. Yabancı değildir, eksiktir. Reddedilmez ama uzaktadır. Tehdit edici değildir ancak *bizim standartlarımıza* yaklaştırılmalıdır.

Normali bir değer haline getiren bu yaklaşım, sosyal yaşamda tamlik ve sağlamlık idealinin sırtından tam / sağlam olmayarı 'eksik ve kusurlu' olarak tanımlar. Hatta daha ileri giderek bu yerleşik bedensel,

zihinsel ve ruhsal sağlamlığın görülmediği bireyler için engelli kavramını kullanır. Oysa engellilik, Burcu'nun (2020) da belirttiği gibi bireyin engel durumunun sosyal sistemde engellenmişliğe dönüştürülmesidir. Diğer bir ifadeyle engel durumunun kendisinden çok bireyin yaşadığı toplumdaki sosyal organizasyon bozuklukları sosyal engellenmeyi oluşturmaktadır.

Geçerli norm yapısının bireysel farklılıkları göz ardı etme çabası ya da çemberin dışına itip engel olarak tanımlaması kuşkusuz kolay aşılabilecek bir durum niteliği taşımamaktadır. Yaşanan olumsuz deneyimlerin ve ayırimcılığın, engeli olan bireyi derin bir yoksunluğa ve kendini gerçekleştirme potansiyelinin çok uzağına savurduğunu ve daha da önemlisi ekonomik, sosyal ve ilişkisel boyutlarda çaresiz ve bağımlı kıldığını açıkça gözlemlediğimizde, sistemsel düzenlemeleri ve hak temelli yaklaşımı ön plana çıkaran tüm akademik ve sivil toplum çabalarının değeri artmaktadır.

Öte yandan engelli bireylerin oluşturduğu kesimi tümleşik ve benzeş bir bütün olarak ele almak yanıltıcı, indirgemeci ve aynı zamanda sosyal adaleti engelleyici bir tavır olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda engeli olan bireyin yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü, ırk, etnisite gibi kimlik ve statü belirleyicileri dikkate alınarak, engelli nüfusun deneyimlediği engellenmişliğin söz edilen çoklu değişken etkileşimleriyle biçimleneceği göz ardı edilmemelidir. En basit ifadeyle, görece refah içerisinde yaşayan engelli bir erkeğin, yoksul bir engelli kadın ile sosyal konumu aynı olmayacaktır. Harding'in (2015) de vurguladığı gibi ezen / ezilen ve güçlü / güçsüz ilişkisinde, ezilen ya da güçsüz tarafın bakışının / anlayışının, ezen ya da güçlü olandan daha objektif olduğunu ileri sürmemiz mümkündür. Bu çerçevede sosyal adaleti sağlama girişiminde *bilgi üretiminin* merkezine bilgi üreten öznelere farklılaşan yönleriyle ve kapsayıcı biçimde engelli bireyleri ve deneyimlerini koymak daha kapsayıcı bir kavrayış olanağı, daha gerçekçi ve geçerli bir temel sunması, daha ayrıntılı bir bilgiye ulaşma imkanı sağlaması açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Kısaca, engellilik adaleti çerçevesinde bilgi üretimi bağlamında her girişim ezilen / marjinalleştirilen tarafından hareketle başlamalıdır ve sözü 'normal' / güçlü / hakim olan söylememelidir, bilgi ondan gelmemeli ve vaziyet alışısı o belirlememelidir ancak aynı ilke doğrultu-

sunda engelli nüfusun kendi içinde yaşadığı farklılıkların gözetilmesi de önemlidir.

Türkiye’de nüfusun yaklaşık %15’lik bir kesimini oluşturan farklı türden engelli olan bireylerin sosyal model uyarınca, eşit yurttaşlar olarak ve adil bir düzende yaşamlarını sürdürebilme iradelerine katkı sunacak her girişim değerlidir.

Bir derleme eser olarak hazırlanan *Engellilik Sosyolojisi Araştırma Yazıları* kitabında engellilik olgusu, sosyolojik perspektif doğrultusunda farklı konu başlıkları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu bağlamda farklı yerleşim birimlerinde yaşamdan kültüre ve etnisiteye, toplumsal cinsiyetten aile ilişkilerine, gençlikten dijital dünyaya ve yeni medyadan sosyal hareketlere uzanan geniş bir çerçevede engelli bireylerin deneyim ve yaşantıları engellilik sosyolojisinin kavramları, kuramsal yaklaşımı ve metodolojisi kullanılarak ele alınmaktadır. Ayrıca her bölümde engellilik sosyolojisine ilişkin özgül konu başlıkları kuramsal olarak detaylı biçimde değerlendirilmekte ve ilgili konuda gerçekleştirilen araştırmaların bazı bulguları üzerinden kuramsal anlatının Türkiye’de yaşanan deneyimlerle örtüşme ya da ayrışma biçimleri incelenmektedir.

Keyifle okunacağını düşündüğüm ve engellilik sosyolojisinin Türkiye’deki gelişiminde önemli bir role sahip olan Prof. Dr. Esra Burcu editörlüğünde hazırlanan *Engellilik Sosyolojisi Araştırma Yazıları* adlı bu eserin Türkiye’de engellilik sosyolojisi alanına değerli bir katkı sağlamanın ötesinde aynı zamanda içeriğiyle öncü bir eser olma niteliği taşıdığını düşünüyor ve hem engelli bireyler hem de bu alanda çalışan herkes için ufuk açıcı ve ilham verici olacağına inanıyorum.

Bu çerçevede kitaba emeği geçen başta kitap editörü Prof. Dr. Esra Burcu’ya ve kitabın yazarlarına engellilik sosyolojisi alanına ilgi duyan ve emek veren herkes adına teşekkür ediyor ve kitabın okuyucularına katkı sunmasını ümit ediyorum.

Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOĞLU
Hacettepe Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü
Öğretim Üyesi

Kaynakça

- Burcu, E. (2020). *Engellilik Sosyolojisi*, (Genişletilmiş 2. Basım). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Burcu Sağlam, E. (2022). Engellilik ve Engelli Hakları Ekseninde Toplumsal Eşitsizlik, (içinde) *Toplumsal Eşitsizlik*, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ders Kitabı, Erzurum.
- Burcu Sağlam, E. ve H. Eker (2020). Engellilik ve Sosyal Organizasyon İlişkisi Üzerinden Dezavantajlılık ve İnşası, (içinde) *Dezavantajlılar ve Dezavantajlılık Sosyolojisi*, (Eds. F. Arık ve L. Taş), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Hacking, I. (2005). *Şansın Terbiye Edilişi*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Harding, S. (2015). *Objectivity and Diversity: Another Logic of Scientific Research*, University of Chicago Press. Chicago.
- Young, J. (1999). *The Exclusive Society*, Sage Publications, London.

*Bir dilin gücü, farklı / yabancı olanı yadsımada değil,
onu bünyesine katmasında yatmaktadır.*

Johann Wolfgang von Goethe
(1749-1832)

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ
